

ENSENYAR A COMPRENDRE, ENSENYAR A DESCRIURE

ANNEX 6

DESCRIPCIÓ

**RECULL
DE TEXTOS DESCRIPTIUS**

Vet aquí un recull de fragments de textos descriptius. Hi ha una mica de tot: poemes, descripcions de personatges de contes, d'objectes, d'animals...

Les descripcions extretes del llibre:

"X de Xina", de Sungwan So, Ed. Intermón Oxfam

i les endevinalles de

"Endevinalles" Flors. Animals petits. Animals de mar. La Galera, SA Editorial

estan preparades per fer plastificar i fer-ne un joc.

A la pàgina 11 presentem una proposta de treball per parelles per jugar amb les fitxes plastificades dels dibuixos i descripcions "X la Xina".

Nom: _____

Data: _____

- **Dibuixa el que es descriu a cada poema.**

<p>EL COCODRIL</p> <p>Hi ha una cosa dins de l'aigua d'un color verd marronós. És ferotge i és salvatge i del riu és el més gros.</p> <p>N'hi ha molts a l'Amazones, allà viuen molt tranquils. Vés amb compte si t'atrapen Perquè són els cocodrils.</p>	
<p>EL RIU</p> <p>Entre roques i muntanyes baixa el riu atabalat. Arrossega allò que troba i s'ho emporta fins al mar.</p> <p>Quan els núvols descarreguen i la pluja és abundant, el riu va bevent-se l'aigua augmentant el seu cabal.</p>	
<p>LA MONA</p> <p>La mona Ramona estava esmorzant: menjava una poma vermella i rodona damunt l'elefant.</p>	

Alumnes de l'escola Sant Josep
de Vilafranca del Penedés.
"El sol i la pluja"
Premi Antaviana. Ed. Barcanova.

Nom: _____

Data: _____

- Pensa què volen dir les paraules que estan en **negreta**. Parleu-ne entre els companys de la taula.

EL CUC

Sóc un cuc
molt **poruc**
i m'espanto
si ve algú.

He d'anar
vigilant
si **m'esclafa**
algun gegant.

Vaig a l'hort
a poc a poc
i **m'atipo**
com un boig.

Corro el risc
d'un trepig
i, en sentir-lo,
faig un crit.

Si tinc sort
i no em mor
torno sempre
cap a l'hort.

Enciams,
herbes grans:
quin **tiberi**
més barat!

EL MOSQUIT

El mosquit
eixerit
menja i pica
a la nit.

A l'estiu
surt del niu
i es prepara
tot **festiu**.

El mosquit
tan petit
ens molesta
dins del llit.

Pica a l'ull,
pica al cul.
Si **l'enxampes**
pica'l tu.

Pica al nas,
pica al braç.
Si tu piques
te'n desfàs.

Alumnes de l'escola Sant Josep
de Vilafranca del Penedès.
"El sol i la pluja"
Premi Antaviana. Ed. Barcanova.

- Tria un d'aquests poemes i memoritza'l.

Nom: _____

Data: _____

ERA UN POBLE PETIT...

Era un poble petit, humil i blanc de calç,
amb un pins i una sèquia i unes pedres antigues
i un cel tibant, i es veia la mar damunt els arbres,
i pel vespre volaven els coloms. Era un poble
humil, amb carrers amples, i corrals, i balcons.

Vicent Andrés Estellés

- **Pensa com és el teu poble o un poble que t'agradi. Torna a escriure el poema, canviant algunes paraules per què s'assembli al poble en el que penses.**

LA PRINCESA NINA I EL TIGRE

Una vegada era una princesa molt bonica que es deia Nina. Vivia en un palau molt gran, amb un jardí assolellat, al vessant sud de les muntanyes del Nepal.

El cim de la muntanya estava cobert de neu, gel i roques pelades, però més avall hi havia una selva amb arbres immensos. Els pardals, els lloros i les papallones voletejaven entre les fulles i el sol brillava tot el dia.

A la primavera, quan els cirerers florien al jardí la princesa Nina s'hi asseia i es pentinava els cabells llargs i foscos. Al seu costat jeia la seva amiga Barxa, una tigressa de color groc vermellós i negre. Tenia les orelles petites i una cua ratllada, molt llarga, i quan badallava ensenyava les genives blanques, llargues, esmolades.

L'ELEFANT, EL FOC I L'ÀNEGA

Una vegada era un elefant molt gran i molt lleig, però molt amable. Es deia Eli.

Un dia va sortir a fer una llarga passejada i va arribar a un lloc on una ànega petita seia prop del foc, escalfant-se. Era un foc de camp molt gran i les flames es reflectien a les aigües de l'estany que hi havia allà a la vora.

A dalt del cel hi havia un núvol que començà a fer ploure. I allò, al foc, no li va fer gens de gràcia.

Contes per engreixar un tigre
Donald Bisset
Mar obert. Edicions B. Grup Z.

PERDUT

S'ha perdut un gos petit. Es diu Lleial. És de color marró. Té les potes curtes i les orelles molt llargues i caigudes. Té el pèl llarg i arrissat.

LA PLAÇA DEL DIAMANT

Quan vam arribar a la plaça els músics ja tocaven. El sostre estava guarnit amb flors i cadeneta de paper de tots colors: una tira de cadeneta, una tira de flors.

Mercè Rodoreda

Lectures de primer
Santillana. Cicle Inicial. Grup promotor

EL RELLOTGE DE CUCUT

Una vegada hi havia un rellotge de cucut a la plaça major del poble. Tothom anava a mirar-lo quan tocaven les hores. Cal dir que era un rellotge molt habitat. Hi vivia tota una família d'ocells: la mare cucut, el pare cucut i dos ocellets nascut de feia poc: en Pic i en Puc.

Nou Polzet
2 Llengua Catalana. Lectures. Cicle inicial.
Ed. Barcanova

HARUXAN

La Haruxan és una nena japonesa de 7 anys. Té uns ulls rodons molt grossos i lluents i uns cabells molt negres i estirats. Li agrada molt portar els cabells llargs i agafats en dues cuetes.

La família de l'Haruxan viu en una caseta voltada de jardí, en una muntanya, prop de la ciutat de Yokohama, al Japó. Quan fa bon temps, des del jardí de la casa, es pot veure el port més proper i un boci de mar. També es veuen passar, per damunt dels arbres del jardí unes gavines molt grosses que volen cap als vaixells i el mar.

L'escola on va l'Haruxan és un edifici gran amb moltes finestres que donen al pati i al jardí. Té un rellotge a la façana que serveix perquè les nenes i els nens no arribin tard a les classes. També té un pati molt gran amb gronxadors, pneumàtics de colors i altres jocs.

La classes de l'Haruxan és la de 2n. És gran i espaiosa, amb moltes finestres. Hi ha 20 taules i a cada una hi seuen una nena i un nen. Al davant hi ha la taula de la mestra, la senyoreta Yoko Itoo i al costat, una pissarra molt grossa. A les parets hi ha prestatgeries per guardar el material i els llibres que es fan servir a les classes. També hi ha murals dels treballs fets a Ciències Naturals i Socials.

Haruxan
Anna Gasol, Merçè Gasol
Col·lecció "L'espiell" . Ed. Onda.

SAMIR

Sóc un nen marroquí, em dic Samir i visc a Tànger. El meu país és a l'Àfrica però Europa és molt a prop, només a 14 quilòmetres.

La meva ciutat és molt gran i té molts barris. Jo visc a la Kasbah, el barri més antic de la ciutat. El meu carrer és estret com tots els del barri; així no hi entren massa ni el sol a l'estiu ni la pluja a l'hivern, i sempre s'hi pot anar amunt i avall.

Els nens de la Kasbah, el nostre barri, tenim molta sort de poder jugar al carrer. No hi passen cotxes ni motos; tothom va a peu, no hi ha perill de res.

EL MERCAT DE LA CIUTAT DE SAMIR

Al mercat de Tànger, la meva ciutat, hi ha parades d'olives, de carn, de peix. Quan hi vaig sempre m'aturo a les parades d'olives, i sobretot a les de peix. Els peixaters criden els clients.

A les parades grans hi ha peix espasa, llenguado i gambes. La sardina i el peix petit el venen a parades més petites o pels carrers de la ciutat.

Al mercat hi ha molts gats; viuen de les miques de menjar que els donen els venedors de les parades. A mi m'agraden molt els gats. Sempre que els veig m'hi aturo i els faig festes.

Samir
Maria Àngels Ollé
Col·lecció "L'espiell" . Ed. Onda.

A LA XINA...

Hi ha una animal que surt a molts contes i llegendes. Té banyes d'antílop, el cos cobert d'escames, com el d'una serp, i les potes en forma d'urpes d'ocell. Diu la tradició que els _____ volaven pel cel i nedaven als oceans. El símbol del _____ se sol trobar en palaus, temples i en algunes cases.

A LA XINA...

És el llum tradicional. Es fa amb un paper fi, que envolta una estructura de bambú amb una espelma a l'interior. Actualment s'utilitzen bombetes elèctriques en lloc d'espelmes. A l'entrada dels palaus i dels temples es penjen grans _____ vermelles com a decoració. També es col·loquen a les portes de les cases quan se celebren casaments, bateigs o l'Any Nou xinès.

A LA XINA...

Fer volar _____ és un passatemps popular i ens agrada fabricar els nostres propis _____ amb paper, corda, i una estructura lleugera de canya de bambú. Molts cops es fan en forma de papallona o d'ocell, encara que també n'hi ha en forma de drac, eruga o altres animals.

A LA XINA...

El _____ és una pedra preciosa el color de la qual varia entre diferents tons de verd, groc o vermell. Un cop tallada, se'n fan braçalets o penjolls, que comencem a portar de ben petits perquè creiem que el _____ ens protegeix dels esperits malignes.

A LA XINA...

És el menjar típic que es pren sol o acompanyat d'altres aliments. Els _____ s'elaboren amb blat, arròs o blat de moro i es fregeixen o bé se serveixen en sopa. Ens els mengem amb bastonets. Hi ha relats que diuen que l'explorador Marco Polo va portar els _____ de Xina a Itàlia, on es van convertir en espaguetis.

A LA XINA...

Després de la collita les _____ s'assequen al sol, un sistema barat per conservar-les. Les _____ assecades al sol ens proporcionen aliment durant els durs mesos d'hivern. Són una part important de la nostra dieta.

A LA XINA...

El _____ és un antic instrument musical. Es fabrica amb una canya de bambú buida i es toca com la flauta dolça. Per produir els diferents sons, el músic tapa amb els dits els diversos forats que hi ha al llarg del bambú.

A LA XINA...

Funciona com un tauler comptador amb unes boles que llisquen per fines varetes. Cada una de les dues boles superiors equival a 5 i cada una de les cinc boles inferiors, a 1. Encara que s'està generalitzant l'ús de les calculadores electròniques, molta gent s'estima més l'_____: pot ser igual de ràpid!

Adaptació: X de Xina
Sungwan So
Intermón Oxfam

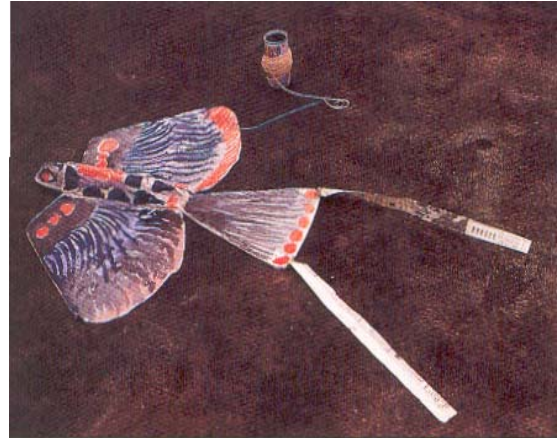
😊😊 Treball per parelles

En aquestes fitxes hi ha diferents imatges d'objectes o costums de la Xina. Un noi xinès descriu aquestes imatges.

- 1- Repartiu-vos les descripcions. Les imatges les deixeu a sobre de la taula.**
- 2- Un de vosaltres ha de llegir molt atentament una descripció, l'altre ha de triar la imatge que correspon a la descripció que ha llegit el company o companya. Després us canvieu.**
- 3- Seguiu així fins que s'acabin les fitxes.**
- 4- Quan acabeu d'aparellar el joc torneu a llegir les descripcions. Quan trobeu una línia _____ heu de dir la paraula que hi ha sota el dibuix que heu aparellat. S'entén tot bé?**

DRAC

ESTEL

LLANterna

JADE

FIDEUS

VERDURES

XIAO

X de Xina
Sungwan So
Intermón Oxfam

ÀBAC

1

El meu perfum acarona
parelles d'enamorats
vigila que no et punxis
quan em cullis amb les mans.
Qui sóc?

Pista 1:
La meva tija és plena de
punxes.

Pista 2:
Em regalen el dia
de Sant Jordi.

4

Tinc vuit llargues potes
plenes de ventoses.
Passejo entre roques
amb llum o bé a les fosques.
Qui sóc?

Pista 1:
Tot i tenir vuit potes,
No sóc una aranya.

Pista 2 :
No tinc espines.

2

Gira que gira
tomba que tomba,
l'escalfor m'anima,
el sol m'enamora.
Qui sóc?

Pista 1:
No sóc la margarida.

Pista 2:
De mi se'n fan pipes.

5

Cavalco per les aigües
sense sella ni genet.
M'amago entre les algues
i estic sempre distret.
Qui sóc?

Pista 1:
No mossego.

Pista 2 :
Al camp viu un animal amb
el mateix nom que el meu.

3

Fora de l'aigua sóc maldestra,
em moc amb dificultat;
dins de l'aigua, qui ho diria?,
nedo amb tota llibertat.
Qui sóc?

Pista 1:
Visc a zones gelades

Pista 2:
Puc fer jocs malabars.

6

Ben esmolades les dents,
si a la panxa no hi tinc res,
no em recordo dels parents
i mossego a tort i a dret.
Qui sóc?

Pista 1:
La meva aleta avisa
de la meva presència.

Pista 2 :
Sóc ferotge i menjo carn.

7

Punxegut per totes bandes,
si em toques et pots fer mal.
M'estic ben quiet a les roques
remullant-me amb aigua i sal.
Qui sóc?

Pista 1:
Sóc com una pilota.

Pista 2 :
Tinc un parent que no viu al
mar.

10

Sense fer marrada
volo entre les flors.
Si em sento atacada
et clavo el fibló.
Qui sóc?

Pista 1:
Sóc groga i negra.

Pista 2 :
No sóc l'abella.

8

Diuen que el do tinc
de fer-me amic de tothom.
Àgil, llest, del morro fi,
t'acabo de dir el meu nom.
Qui sóc?

Pista 1:
No sóc la foca.

Pista 2 :
Sóc un gran saltador.

11

Vaig amb la casa a sobre
i camino a poc a poc.
Amago de pressa les banyes
si amb els dits m'hi fas un toc.
Qui sóc?

Pista 1:
No sóc la tortuga.

Pista 2 :
La meva closca
dibuixa una espiral.

9

Sóc un submarí,
fujo de qui m'ataca
ruixant bé l'atrevit
amb tinta molt opaca.
Qui sóc?

Pista 1:
No sóc calamar.

Pista 2 :
Sóc molt bona
feta a la planxa.

12

Camino a recules
amb aire distret,
però si em destorbes
et pessigo un ditet.
Qui sóc?

Pista 1:
No sóc una gamba.

Pista 2 :
Visc al mar.

13

Sóc treballadora,
forta de debò.
em passo les hores
omplint el rebost.
Qui sóc?

Pista 1:
Camino en processó.

Pista 2 :
Visc sota terra.

16

M'agrada teixir
filats d'assassí.
Atrapo les mosques
amb llum o a les fosques.
Qui sóc?

Pista 1:
Tinc vuit potes.

Pista 2 :
Visc penjada d'un fil.

14

Visc als estanys i a les basses
menjant mosques i mosquits.
Sempre nedo capbussant-me
i faig salts ben divertits.
Qui sóc?

Pista 1:
No sóc un gripau.

Pista 2 :
De petita sóc cap-gros.

17

Cocodril petit,
potes curtes, cua llarga.
Estirada al sol m'estic
al matí i a la tarda.
Qui sóc?

Pista 1:
M'assemblo també
al llangardaix.

Pista 2 :
Si em talles la cua
me'n creix una altra.

15

Vestida de roig
amb set puntets negres,
faig molt de goig,
us ho dic de veres.
Qui sóc?

Pista 1:
Sóc de la família
dels escarabats.

Pista 2 :
Tinc forma de mitja nou.

18

Com una avioneta
que ha perdut el nord,
faig acrobàcies
com un pilot.
Qui sóc?

Pista 1:
No sóc la papallona.

Pista 2 :
Tinc el cos llarg com un pal.

SOLUCIONS A LES ENDEVINALLES

1- La rosa	10- La vespa
2- El gira-sol	11- El cargol
3- La foca	12- El cranc
4- El pop	13- La formiga
5- El cavall de mar	14- La granota
6- El tauró	15- La marieta
7- L'eriçó de mar	16- L'aranya
8- El dofí	17- La sargantana
9- La sípia	18- La libèl·lula

"Endevinalles"

Flors. Animals petits. Animals de mar. La Galera, SA Editorial.

VOCABULARI ENDEVINALLES. Paraules per comentar.

- 1- acarona
- 2- tomba que tomba, escalfor
- 3- maldestra
- 4- ventoses
- 5- cavalco, genet
- 6- esmolades, presència
- 7- per totes bandes
- 8- do
- 9- fujo, ruixant, opaca
- 10- marrada, fibló
- 11- espiral
- 12- a recules
- 13- camino en processó
- 14- estanys
- 15- de veres
- 16- teixir
- 17- -
- 18- acrobàcies

ELS RINOCERONTS

Els rinoceronts són uns animals enormes i de pell gruixuda.

Tenen el cos massís i unes potes curtes i rabassudes.

Tenen una o dues banyes, lleugerament corbades, que els surten de dalt del nas. La cua és rodona i s'acaba amb un petit floc de pèls. Tenen els ulls petits, les orelles molt grosses i el nas molt llarg.

A la rinoceronts els agrada passar moltes hores al fang. Quan surten de les basses on es rebolquen, queden coberts de fang humit, que els serveix per refrescar-se i protegir-se de els picades dels insectes.

Durant els períodes de sequera, els rinoceronts africans han de cavar la terra per trobar-hi aigua per beure. Caven la terra amb les potes del davant, i amb les banyes desenterren les arrels i els tubercles.

Els rinoceronts no mengen altres animals, sinó únicament fulles, branques, herbes i arrels subterrànies.

ELS LLOROS

Els lloros constitueixen un dels grups d'ocells més populars i es reconeixen molt fàcilment. Acostumen a tenir el cos molsut, les potes curtes i plomes de tots colors.

Tots els lloros tenen el bec ganxut, com els falcons i les àguiles. Poden obrir-lo molt i, en tancar-lo, fer molta força.

Els lloros viuen en boscos tropicals, en denses jungles i a camp obert, i passen la major part del temps enfilats a les copes dels arbres.

Els lloros més petits, anomenats lloros pigmeu, no tenen més de 9 cm d'altura, mentre que els més grossos, els *guacamais jacint*, poden mesurar més de 90 cm des del cap fins a la cua.

Els lloros tenen quatre urpes a cada pota, dues encarades cap endavant i dues cap endarrere. Això els permet arrapar-se fortament a les branques, si bé els fa caminar de manera molt maldestra.

Adaptació.
Lucy Baker
Nou Polzet. Llengua catalana 2. Lectures. CI.
Ed. Barcanova

PARLEM D'ANIMALS

Moltes vegades, quan parlem, fem servir expressions referides als animals:

"Anar a pas de tortuga" vol dir anar molt a poc a poc.

"Estar com el gat i el gos" vol dir barallar-se.

"Dormir com una marmota" vol dir dormir molt.

"Nedar com un peix" vol dir nedar molt bé.

"Estar com un mussol" vol dir estar ben sol.

"Córrer com un conill" vol dir córrer molt.

"Ser fosc com la gola del llop" vol dir que és tan fosc que fa por.

"Tenir gana de llop" vol dir tenir moltíssima gana.

De vegades quan volem insultar algú, li diem "animal" o "bèstia" i amb això volem indicar que aquella persona es comporta d'una manera irracional.

Però de vegades el que fem és comparar una persona amb un animal i per això li atribuïm una característica que suposem que és pròpia d'aquell animal.

Vet aquí una llista amb uns quants animals i la seva principal característica. Amb quin animal t'agradaria que et comparessin?

Lleó: valent Gos: fidel Porc: brut Mula: tossuda Toro: fort Gallina: covarda Cotorra: xerraire Tortuga: lenta Mosquit: petit Formiga: estalviadora
---

Adaptació.
Nou Polzet. Llengua catalana 2. Lectures. CI.
Ed. Barcanova

QUI SÓN AQUESTS PERSONATGES?

- **A veure si sabeu a quin dels personatges dibuixats correspon cada descripció.**

En Tanet és un noi molt espavilat, que sembla més gran del que és. Sempre va net i polit: els seus companys no saben pas com s'ho fa.

En Fleming no és gaire alt i porta ulleres, com tots els savis. *Té la mà trencada* a inventar coses.

En Juli, quan era petit, era molt baixet i li deien Baldufa. Però després va començar a créixer i, és clar, van deixar de dir-li-ho. És tan alt que els seus germans el fan servir per *abastar* el pot de la mel.

En Manelitus és petitó i deixat com ell sol: sempre va pengim-penjam... No para mai de moure's. És carn i ungla amb tots els gats i gossos dels barri.

A totes les colles sempre hi ha d'haver el noi grassonet que menja a tothora. És en Cigró. És una mica poruc i qualsevol cosa li fa posar els pèls de punta. Però és molt intel·ligent.

La Mariona té nou anys i és molt assenyada. Totes les noies del barri l'admoren... És pigada i riallera encara que sovint fa una mica de cara de mal geni. Tothom al barri sap que dibuixa molt bé.

La Tecla és valenta i experimentada en la qüestió de caçar rates de claveguera. Alta i esprimatxada, porta sempre els texans espellifats i els jerseis més grans del compte.

Qui són?
Sebastià Sorribas
Ull de bou. Llengua. CM 1. Ed. Barcanova.
Il·lustracions Francesc Rovira

Qui són?
Sebastià Sorribas
Ull de bou. Llengua. CM 1. Ed. Barcanova.
Il·lustracions Francesc Rovira

En Xarlot

És un homenet lleuger de moviments, amb els ulls vius, la boca molt mòbil i un absurd bigotet retallat sota el nas. Els cabells, els té arrissats, però no tenim gaire sovint l'ocasió de veure'ls perquè generalment du posat el barret de bolet, un d'aquells de copa dura i arrodonida.

Si, va vestit com un senyor dels d'abans. No solament pel barret. També porta camisa blanca i corbata fosca i una jaqueta més llarga per l'esquena que pel davant. Però la camisa, es veu que deu fer força deies que la porta i els pantalons li fan bosses... No us costaria gens creure que aquesta nit ha dormit, sense desvestir-se, en un vagó de bestiar.

Ve qui sap d'on, potser de molt lluny. Porta unes sabates massa grans i visiblement molt velles, i camina amb els peus ben decantats a banda i banda i fent, de tant en tant, un saltironet nerviós.

Ull de bou. Llengua. CM 1. Ed. Barcanova.

Ull de bou. Llengua. CM 1. Ed. Barcanova.

Nom: _____

Data: _____

- **Escriu els noms de les parts de la bicicleta al lloc que li correspon.**

pedal, cadena, plat, pinyó, manillar, forquilla, parafang, seient, llum, llanta, pneumàtic, raigs.

Pistes:

El **plat** és metàl·lic i està unit als pedals.

El **pinyó** és més petit que el plat i és a la roda del darrera.

La **forquilla** aguanta la roda del davant.

El **parafang** és a la roda de darrera. No totes les bicis en porten.

La **llanta** envolta la roda per dintre i és metàl·lica.

Els **pneumàtics** s'han d'inflar per poder anar amb bicicleta.

Els **raigs** surten de la llanta i s'uneixen al centre de la roda.

Adaptació: "La bicicleta"
UII de bou. Llengua CM. Ed. Barcanova